

12 Liefdadigheid

We lopen nu door de Korte Nieuwstraat tot aan de Hamburgerstraat. Juist voor het Utrechts Archief / voormalige gerechtsgebouw op nummer 12 werden tussen 1789 en 1792 in het huis van I.E. van Lier synagogediensten gehouden (tot men over kon gaan naar de Springweg (zie 1).

We slaan nu links af de Hamburgerstraat in (geen connectie met de gelijknamige loodfabriek) en volgen daarna de Nieuwegracht tot nummer 192: het voormalige Centraal Israëlitisch Weeshuis waar nu joods cultureel centrum MerkAz en de Liberaal Joodse Gemeente gevestigd zijn (ingang aan de Magdalenstraat).

Bij de formele vestiging van de joodse gemeente in Utrecht in 1794 diende deze er borg voor te staan dat de joden die zich in Utrecht vestigden, niet ten laste van de stad zouden komen. Al meteen werd daarom een armenkas ingesteld en daaruit werden kosten betaald voor zieken, een doodskleed voor een overleden kind en het de stad uit brengen van de kist, brood of matses voor armen, geld voor "voorbijgangsters", en vaak ook geld voor een enkele reis naar elders, om zo snel mogelijk van dure armoedzaaiers af te zijn.

Gedurende de 19e eeuw met het groeien van de gemeenschap ontstonden allerlei culturele, "pieuze" en liefdadige gezelschappen, van doodsleden naaiende dames tot de Maatschappij tot Nut der Israëlieten omdat de Maatschappij tot Nut van het Algemeen aanvankelijk geen plaats bood aan joden.

Op initiatief van de eigen Maatschappij tot Nut werd in 1871 een Centraal Israëlitisch Weeshuis opgericht. Er waren in het land al enkele joodse weeshuizen, maar dit weeshuis richtte zich op het volgens moderne inzichten creëren van een meer huiselijke en kleinschalige woonomgeving. Aan scholing werd veel aandacht besteed. In de loop van de tijd is in het onderwijs een verschuiving te zien van praktijkgericht en lager onderwijs naar middelbaar onderwijs. Het weeshuis had zijn eigen synagoge.

In 1942 werden de pupillen en begeleiders weggevoerd naar Duitsland. Slechts enkelen overleefden het.

HUA 77789

HUA 77774

HUA 77787

Het weeshuis in 1932